

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α**ΤΗΣ 4^{ης} ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 31^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2012**

-----0-----

Μ Ε Λ Η : Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος, Φλωρεντία Καλδή, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Μιχαήλ Ζυμής και Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη, Αντιπρόεδροι, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεώργιος Βοΐλης, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισσάβεντ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης, Αντώνιος Κατσαρόλης, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφianού και Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Σύμβουλοι.

Οι Αντιπρόεδροι Νικόλαος Αγγελάρας, Γεώργιος Κωνσταντάς και Ευφροσύνη Κραμποβίτη και οι Σύμβουλοι Ευάγγελος Νταής, Νικόλαος Μηλιώνης, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος και Γεωργία Τζομάκα απουσίασαν δικαιολογημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Διονύσιος Λασκαράτος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Γενική Συντονίστρια, που ασκεί και καθήκοντα αναπληρώτριας Επιτρόπου στην Υπηρεσία Επιτρόπου στη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Με την αρχή της Συνεδρίασης, επαναλαμβάνεται η διακοπή στις 30 Οκτωβρίου 2012 Συνεδρίαση για γνωμοδότηση του Σώματος σε σχέδιο νόμου «Συνταξιοδοτικά θέματα του Δημοσίου» και σε «Τροποποιήσεις στις Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις», που περιήλθαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο με το αριθμ. πρωτ. 09723/31-10-2012 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών, για να γνωμοδοτήσει η Ολομέλεια, το περιεχόμενο του οποίου έχει ως εξής :

«Τροποποιήσεις στις Συνταξιοδοτικές Ρυθμίσεις»

3. α. Η μηνιαία σύνταξη ή το άθροισμα των μηνιαίων συντάξεων, άνω των 1.000 ευρώ, που καταβάλλονται από οποιαδήποτε πηγή και για οποιαδήποτε αιτία, μειώνεται ως ακολούθως :

Για συνολικό ποσό σύνταξης ή αθροίσματος συντάξεων :

αα. άνω των 1.000,00 ευρώ και έως 1.500,00 ευρώ, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά 5% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.000,01 ευρώ.

ββ. από 1.500,01 ευρώ έως και 2.000,00 ευρώ, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά 10% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.425,01 ευρώ.

γγ. από 2.000,01 ευρώ έως και 3.000,00 ευρώ, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά 15% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 1.800,01 ευρώ.

δδ. από 3.000,01 ευρώ έως και 4.000,00 ευρώ, μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά ποσοστό 20% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 2.550,00 ευρώ και

εε. από 4.000,01 ευρώ και άνω μειώνεται το σύνολο του ποσού κατά ποσοστό 25% και σε κάθε περίπτωση το ποσό που εναπομένει δεν μπορεί να υπολείπεται των 3.200,01 ευρώ.

β. για τον προσδιορισμό του ποσοστού μείωσης λαμβάνεται υπόψη το ποσό της μηνιαίας βασικής σύνταξης ή των μηνιαίων βασικών συντάξεων όπως αυτά θα έχουν διαμορφωθεί την 31-12-2012 μετά την τυχόν παρακράτηση της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων και της επιπλέον εισφοράς της παρ. 14 του άρθρου 2 του ν. 4002/2011 καθώς και των τυχόν μειώσεων που επιβλήθηκαν με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 1 του ν. 4024/2011 και του άρθρου 1 του ν. 4051/2012.

γ. Σε περίπτωση συρροής συντάξεων το ποσό της μείωσης επιμερίζεται αναλογικά σε κάθε φορέα ή τομέα και αποτελεί έσοδο του οικείου ασφαλιστικού φορέα ή τομέα.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ »

Ο Σύμβουλος Αντώνιος Κατσαρόλης, κατόπιν των όσων αναπτύχθηκαν στην προηγούμενη συνεδρίαση, συνεχίζει την εισήγησή του επί της παραγράφου 1 του νομοσχεδίου ως εξής:

I. Επί της περιπτώσεως ζ´

Η διάταξη αυτή δεν χρήζει παρατηρήσεων.

Επί της περιπτώσεως η´

Η διάταξη αυτή εκφεύγει της κατά το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ως μη συνταξιοδοτική.

Επί της περιπτώσεως θ΄

Η διάταξη αυτή κατά το μέρος που ρυθμίζει τις προϋποθέσεις για αναγνώριση του χρόνου θητείας των αιρετών οργάνων των ο.τ.α. α΄ και β΄ βαθμού ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, ως συνταξιοδοτική κατά το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος διάταξη, είναι δικαιολογημένη. Κατά τα λοιπά, ως μη συνταξιοδοτική, εκφεύγει της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Επί της περιπτώσεως ι΄

Ισχύει ό,τι αναφέρεται στην ως άνω περίπτωση η΄.

Επί της περιπτώσεως ια΄

Στη διάταξη αυτή να προστεθεί ότι οι παράγραφοι 18 και 19 αφορούν στο άρθρο 2 του ν. 3234/2004, το οποίο έχει παραλειφθεί.

Επί της περιπτώσεως ιβ΄

Οι διατάξεις αυτές κρίνονται δικαιολογημένες, ενόψει και όσων αναφέρονται στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου (βλ. όμως και παρατηρήσεις στην περίπτωση β΄ της παραγράφου 1 του παρόντος). Περαιτέρω, για νομοτεχνικούς λόγους, η διατύπωση της φράσης «Η κατά τα ανωτέρω μείωση διενεργείται ...», να αναδιατυπωθεί «Η κατά τα ανωτέρω μείωση γίνεται ...». Επίσης, στο τέλος της παραγράφου αυτής η παραπομπή στην παρ. 4 του άρθρου αυτού είναι λάθος. Το ορθό είναι ότι πρόκειται για παραπομπή στην παράγρ. 3 του ίδιου άρθρου.

Επί των περιπτώσεων ιγ' και ιδ'

Δεν χρήζουν παρατηρήσεων.

II. Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του νομοσχεδίου αυξάνεται από 1.1.2013 το κατά περίπτωση όριο ηλικίας συνταξιοδότησης για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης από την ημερομηνία αυτή (1.1.2013), κατά δύο (2) έτη. Επισημαίνεται, όμως, ως γενική παρατήρηση, ότι η αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης από 1.1.2013, κατά το μέρος που δεν προβλέπεται από τις διατάξεις της παραγράφου αυτής κλιμάκωση της αύξησης με μεταβατική ρύθμιση ώστε να μην αιφνιδιάζονται οι υπάλληλοι που βρίσκονται εγγύς του χρόνου αυτού (συνταξιοδότησης), είναι αντίθετη στην αρχή της προστατευομένης εμπιστοσύνης. Επίσης, ενδείκνυται οι τροποποιούμενες ή αντικαθιστώμενες διατάξεις του ν. 2084/1992 να ενταχθούν στις αντίστοιχες διατάξεις του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 169/2007), προς διευκόλυνση των χρηστών του Κώδικα αυτού.

Επί των περιπτώσεων α', β', γ', ε' και στ'

Οι διατάξεις αυτές δεν χρήζουν παρατηρήσεων.

Επί της περίπτωσης δ'

Η διάταξη αυτή, με την οποία επεκτείνεται η εφαρμογή των προαναφερομένων διατάξεων (α', β' και γ') και στους δικαστικούς λειτουργούς που θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1.1.2013, εγείρει ζητήματα συμβατότητάς της προς το άρθρο 87 του Συντάγματος, καθόσον η μη παροχή δυνατότητας αποχώρησης από την Υπηρεσία των δικαστικών λειτουργών με άμεση καταβολή της σύνταξης, χωρίς περιορισμό από τα θεσπιζόμενα όρια

ηλικίας, δεν συνάδει με την καθιερούμενη από την ως άνω συνταγματική διάταξη λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία τους (βλ. και Πρακτικά της 1^{ης} Ειδ. Συν. Ολ. Ελ. Συν./14.7.2011).

Επί της περιπτώσεως ζ΄

Η διάταξη αυτή, ενόψει και των αναφερομένων στην εισηγητική έκθεση, κρίνεται καταρχήν δικαιολογημένη. Όμως, το δεύτερο εδάφιο αυτής, με το οποίο ορίζεται ότι «Η συμπλήρωση της ανωτέρω 15ετούς συντάξιμης υπηρεσίας δεν συνιστά θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, κατά την έννοια των διατάξεων των προηγούμενων περιπτώσεων», πρέπει να διαγραφεί, καθόσον η «μη θεμελίωση» δικαιώματος σύνταξης με τη συμπλήρωση 15ετούς πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας για όσους εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης, ενδέχεται να δημιουργήσει ζητήματα αντίθεσης της στη συνταγματική αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Και τούτο, διότι δεν αποκλείεται με μεταγενέστερη διάταξη νόμου, εφόσον δεν θεμελιώνεται το σχετικό συνταξιοδοτικό δικαίωμα, να μεταβληθεί κατ' αύξηση ο απαιτούμενος χρόνος συντάξιμης υπηρεσίας, με συνέπεια να ανατραπεί η προσδοκία απόληψης σύνταξης για όσους, έχοντας συμπληρώσει 15ετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, έχουν ήδη αποχωρήσει από την υπηρεσία με αίτησή τους.

Επί της περιπτώσεως η΄

Η διάταξη αυτή, κατά το μέρος που θίγει ήδη γεγενημένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, αντίκειται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, το οποίο προστατεύει τα περιουσιακής φύσεως δικαιώματα, όπως είναι και τα συνταξιοδοτικά.

Επί της περιπτώσεως θ΄

Δεν χρήζει παρατηρήσεων.

III. Επί της παραγράφου 3 (περιπτ. α΄, β΄, γ΄), όπως τροποποιήθηκε.

Το Σύνταγμα και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου δεν εγγυώνται ορισμένο ύψος μισθού ή σύνταξης. Ο περιορισμός τους, όμως, από το νομοθέτη επιβάλλεται το μεν να μην θέτει σε κίνδυνο την αξιοπρεπή διαβίωση των οικονομικώς ασθενεστερών τάξεων (άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος), το δε να πρόκειται για μέτρο ικανό και πρόσφορο για την εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος, τηρουμένων των αρχών της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών (άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος) και της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ.1 του Συντάγματος). Περαιτέρω, οι ρυθμίσεις της παραγράφου 3, με τις οποίες μειώνονται, ήδη για Πέμπτη φορά από το έτος 2010, οι συντάξεις του Δημοσίου, χωρίς χρονικό περιορισμό και χωρίς συνεκτίμηση των λοιπών οικονομικών επιβαρύνσεων, που έχουν στο μεταξύ επιβληθεί, μπορεί να πλήξει το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης μεγάλης κατηγορίας των υποκείμενων στη μείωση συνταξιούχων. Πέραν αυτού, μολονότι δεν μπορεί κατ' αρχήν να αμφισβητηθεί ότι με τις ως άνω ρυθμίσεις διώκεται η ικανοποίηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος, συνισταμένου στην περιστολή των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, ούτε αιτιολογείται, ούτε τεκμηριώνεται, με την παράθεση συγκεκριμένων στοιχείων, η προσφορότητα και αναγκαιότητα των θεσπιζομένων περιορισμών για την επίτευξη του σκοπού αυτού, υπό την έννοια της εξάντλησης κάθε άλλου διαθέσιμου μέτρου, ούτως ώστε να αποτραπεί η επιβάρυνση, για πολλοστή

φορά, της ίδιας κατηγορίας πολιτών, πολύ περισσότερο, μάλιστα που οι μειώσεις υπολογίζονται με ενιαίο ποσοστό επί του συνόλου του ποσού κάθε σύνταξης, χωρίς εσωτερική κλιμάκωσή τους, με αποτέλεσμα να προκύπτουν δυσανάλογες επιβαρύνσεις. Κατά συνέπεια, δημιουργούνται ζητήματα συμβατότητας των επίμαχων ρυθμίσεων με τις προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις.

Σημειώνεται, επίσης, ότι στην τροποποιηθείσα διάταξη της παραγρ. 3 έχει παραλειφθεί η περίπτ. δ' της αρχικής διάταξης, η οποία όριζε ότι «οι διατάξεις των περ. δ' και ε' της παραγρ.1 του άρθρου 1 του ν. 4051/2012 ισχύουν και για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγρ. αυτής». Να διευκρινισθεί εάν η παράλειψη αυτή οφείλεται σε παραδρομή ή όχι, ενόψει του ότι πρόκειται για ιδιαίτερη κατηγορία συνταξιούχων.

Τέλος, κατά την γνώμη του Συμβούλου Γεωργίου Βοΐλη, η Ολομέλεια δεν πρέπει να γνωμοδοτήσει επί της διατάξεως αυτής, γιατί πρόκειται για δημοσιονομικού χαρακτήρα διάταξη.

IV. Επί της παραγράφου 4

Η ολοσχερής κατάργηση με τη διάταξη αυτή των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα, καθώς και του επιδόματος άδειας αδιακρίτως, σε συνδυασμό και με τις μεγάλες μειώσεις της παραγράφου 3 του παρόντος, χωρίς να λαμβάνεται μέριμνα για τους χαμηλοσυνταξιούχους του Δημοσίου, ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα συμβατότητας της διάταξης αυτής προς τα άρθρα 22 παρ. 4 και 2 παρ. 1 του Συντάγματος.

V. Επί της παραγράφου 5 (περιπτ. α', β' και γ')

Η διάταξη αυτή, ενόψει και των αναφερομένων στην αιτιολογική έκθεση, κρίνεται δικαιολογημένη. Κατά την ειδικότερη γνώμη των Συμβούλων Γεωργίας Μαραγκού, Ασημίνας Σαντοριναίου και Ελένης Λυκεσά, η παροχή συντάξεως στα άγαμα ή διαζευγμένα θήλεα τέκνα με μοναδικό κριτήριο την αγαμία ή τη διάλυση του γάμου τους αποτελεί κατ' ουσίαν χαριστική παροχή ασύνδετη με το εννοιολογικό περιεχόμενο του συνταξιοδοτικού δικαιώματος και τους λόγους απονομής του. Ειδικότερα, η χορήγηση της σύνταξης συνδέεται καταρχήν με την παροχή εργασίας για ικανό διάστημα και κατατείνει στην αναπλήρωση του απωλεσθέντος εισοδήματος που επέρχεται μετά το πέρας του εργασιακού βίου του υπαλλήλου, στοιχείο που δεν συντρέχει στην περίπτωση των άγαμων και διαζευγμένων θυγατέρων, οι οποίες δεν προσέφεραν καμμία υπηρεσία στο Δημόσιο και απολαμβάνουν συνταξιοδοτικής προστασίας εκ μόνης της ιδιότητάς τους ως άγαμα ή διαζευγμένα τέκνα υπαλλήλων. Περαιτέρω, η προνομιακή αυτή μεταχείριση δεν δικαιολογείται ούτε από λόγους προστασίας της οικογένειας στην οποία ανήκουν η χήρα σύζυγος και τα ανήλικα ή ανίκανα τέκνα ή τέκνα που φοιτούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με τις ειδικότερες προϋποθέσεις που θέτουν οι ισχύουσες συνταξιοδοτικές διατάξεις. Ως εκ τούτου η συνταξιοδοτική αυτή διάταξη θα έπρεπε να καταργηθεί.

Μειοψήφησαν ένδεκα (11) μέλη, ήτοι: η Αντιπρόεδρος Ανδρονίκη Θεοτοκάτου και οι Σύμβουλοι Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφianού και

Αγγελική Πανουτσακοπούλου, που διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Με τη ρύθμιση της παραγράφου 5 περιορίζονται οι καταβαλλόμενες από το Δημόσιο συντάξεις των άγαμων και διαζευγμένων θυγατέρων, που εξακολουθούν να καταβάλλονται από το Δημόσιο και μετά τη θέση σε ισχύ του άρθρου 9 του ν. 3865/2010, στο ποσό των 720 ευρώ, το οποίο, από το σύνολο των διατάξεων της επίμαχης παραγράφου και, ιδίως, τη συνάρτηση του εισοδηματικού κριτηρίου για την καταβολή της σύνταξης με το ίδιο ποσό (720 ευρώ), αναγόμενο σε ετήσια βάση, ανταποκρίνεται, κατά το νομοθέτη, στο ελάχιστο εγγυημένο από το Κράτος επίπεδο διαβίωσής τους. Έτσι, όμως, το ήδη γεγεννημένο δικαίωμα της κατηγορίας αυτής συνταξιούχων παύει πλέον να εξαρτάται από τις παραμέτρους, με βάση τις οποίες καθορίστηκε το ύψος της αξίωσής τους και συναρτάται με όλως διάφορα κριτήρια, εν προκειμένω τις βιοτικές τους ανάγκες, με συνέπεια να αλλοιώνεται η φύση του δικαιώματος αυτού από συνταξιοδοτικό σε προνοιακό και, υπό την έννοια αυτή, να θίγεται ο πυρήνας του, ο οποίος προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ανεξαρτήτως αυτού, η αιφνίδια δραστική μείωση του ποσού της σύνταξης, χωρίς, μάλιστα, με την ίδια ρύθμιση να τίθενται ηλικιακά κριτήρια, προκειμένου να διαφοροποιούνται όσες από τις συνταξιούχους αυτές αδυνατούν να εργαστούν, ούτε να παρέχεται οποιασδήποτε μορφής αντιστάθμιση, αφενός θέτει σε κίνδυνο την αξιοπρεπή διαβίωσή τους, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ζήτημα συμβατότητας της ρύθμισης και προς το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος, αφετέρου δεν συνάδει με

την απορρέουσα από το Κράτος Δικαίου αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης.

Επί της παραγράφου 5 περίπτ. δ΄

Η διάταξη αυτή κρίνεται δικαιολογημένη.

VI. Επί της παραγράφου 6

Η διάταξη αυτή, με την οποία αυξάνεται το όριο ηλικίας από τα 60 έτη στα 65 ως προϋπόθεση για τη χορήγηση του επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ) στους χαμηλοσυνταξιούχους του Δημοσίου, ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα συμβατότητας με τα άρθρα 2 παρ. 1 και 22 παρ. 4 του Συντάγματος.

VII. Επί των παραγράφων 7, 8, 9

Δεν χρήζουν παρατηρήσεων.

Η Ολομέλεια ύστερα από μακρά διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών της δέχθηκε ομόφωνα, αλλά και κατά πλειοψηφία, όπως αναλυτικά αναφέρονται στις επιμέρους διατάξεις του εν λόγω νομοσχεδίου, όπως τροποποιήθηκε, την εισήγηση του Συμβούλου Αντωνίου Κατσαρόλη.

Μετά το τέλος της Συνεδρίασης συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο, υπογράφεται από τον ίδιο και τη Γραμματέα.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ**

**Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας**

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ

